

плазмокоагуляції, 2 негативна реакція плазмокоагуляції. Е. Тест-смужки на цитохромоксилазу 1 позитивна реакція, 2 негативна реакція.

Із трьох маніт ферментуючих ізолятів один виявився каталазонегативним та 2 каталазопозитивними і 1 з них виявився позитивний в реакції плазмокоагуляції. Музейний штам *S. aureus* був маніт ферментуючий, оксидазонегативний, каталазо- та коагулазо- позитивний. Музейний штам *S. epidermidis* маніт не ферментуючий, каталазопозитивний, оксидазо- та коагулазо- негативний. Штам *E. faecalis* маніт ферментуючий, каталазо- оксидазо- та коагулазонегативний.

Висновки. Характеристика музейних штамів за біохімічними реакціями відповідала очікуваним результатам та даним літератури. Ми ідентифікували один польовий ізолят стафілококу групи CoPS, який був отриманий від клінічно здорової собаки. Перспективи подальших досліджень полягають у ідентифікації родової приналежності польового ізоляту за допомогою ПЛР.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Clinical Veterinary Microbiology, Second edition / B. Markey et al. Elsevier Health Sciences, 2013. 901 с.
2. Differentiation of *Staphylococcus pseudintermedius* in the *Staphylococcus intermedius* Group (SIG) by Conventional and Molecular Methods/N. Rusenova et al. Kafkas Univ Vet Fak Derg. 2020. 26 (5). P. 705–710. DOI:10.9775/kvfd.2020.23988

УДК 636.09:616.988.21:619

ДОВГАЛЬ О.В., канд. вет. наук

БІЛИК С.А., канд. вет. наук

САВЧЕНЮК М.О., асистент

Білоцерківський національний аграрний університет

ЕПІЗООТОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ СКАЗУ У БІЛОЦЕРКІВСЬКОМУ РАЙОНІ КИЇВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Територія Білоцерківського району Київської області є неблагополучною стосовно сказу, щорічно у районі відмічалися спалахи даного захворювання. Епізотологічною особливістю хвороби є її дифузний характер, захворювання реєструється у різних населених пунктах даного району. Вогнища сказу у районі характеризуються контактом хворих лисиць та невакцинованих домашніх тварин на фоні збільшення за норму популяції лисиць на 1 га. даної території.

Наведено аналіз епізотичної ситуації й епізотологічних особливостей сказу тварин на території Білоцерківського району Київської області за 2020–2022 роки. Розкриті закономірності розвитку епізотичного процесу, а також встановлені зони стійкого неблагополуччя і типи хвороби.

Ключові слова: сказ тварин, епізотична ситуація, епізотологічні особливості, епізотичний процес, пероральна імунізація, профілактичні щеплення.

Сказ в Україні є ендемічною хворобою, за останні 20 років захворювання набуло значного розповсюдження серед диких тварин, особливо, серед лисиць. За останні роки сказ став досить великою проблемою у зв'язку з підвищенням ролі свійських тварин в поширенні даного захворювання. Окрім того, на сьогоднішній день в Україні показник щільності популяції лисиці складає від 3 до 5 та більше особин на 1000 га угідь при нормальному показнику від 0,5 до 1. Досить значна щільність популяції лисиць пов'язана в першу чергу із їх досить швидким розмноженням, а по друге знищенням їхніх природних ворогів людиною. Розповсюдження збудника хвороби у популяції лисиць пов'язана із досить високою їх чутливістю до вірусу, тісними контактами, частими випадками хронічного та латентного перебігів даної інфекції, що становить від 40 до 80% та забезпечує тривале персистування збудника у навколишньому середовищі. Руда лисиця є основним природним резервуаром сказу [1].

Захворювання реєструється здебільшого в осінньо-зимову пору року, яка зумовлена головним чином збільшенням кількості молодяку лисиць та безпритульних тварин [3].

Потребує посилення роботи з вакцинації проти сказу домашніх тварин, а також проведення періодичної пероральної вакцинації диких тварин. Оздоровлення неблагополучних пунктів щодо сказу слід проводити із дотриманням вимог чинної інструкції [2, 4].

Метою даної роботи був аналіз епізоотичної ситуації стосовно сказу тварин на території Білоцерківського району Київської області та оцінка економічної ефективності проведених ветеринарних заходів.

Джерелом отримання даних були документи Білоцерківської міськрайонної державної лікарні ветеринарної медицини стосовно ліквідації сказу у даному районі.

У роботі служби ветеринарної медицини найбільш важливим заходом у профілактиці сказу є збільшення планових щеплень тварин, які відносяться до груп ризику. Негативно на епізоотичну ситуацію стосовно сказу у районі впливає зростання чисельності бездомних тварин у містах та селах.

Упродовж останніх 3-х років у районі зареєстровано 17 випадків хворих на сказ тварин у 17 населених пунктах.

Аналіз даних статистики Білоцерківської державної лікарні ветеринарної медицини показав, що даний район є стаціонарно-неблагополучним по даному захворюванні. Дані щодо неблагополучних пунктів зі сказу за цей період у Білоцерківському районі представлені у таблиці 1.

Таблиця 1 – **Кількість неблагополучних щодо сказу пунктів та кількість захворілих тварин у Білоцерківському районі Київської області за 2020–2022 рр.**

Роки	Кількість неблагополучних пунктів	Кількість захворілих тварин	Кількість проведених на сказ досліджень у ДЛВМ
2020	5	5	39
2021	9	9	79
Станом на 01.10.2022	3	3	18
Разом	17	17	136

Найбільшу кількість випадків сказу реєстрували на території с. Озірне, с. Бикова Гребля та у м. Біла Церква.

Значну кількість випадків захворювання тварин на сказ відмічають у сільській місцевості, так, як на недостатньому рівні організовано вилов безпритульних тварин, а наявність поблизу лісів та лісосмуг призводить до контактів лисиць із домашніми котами та собаками. Інфікування домашніх тварин збудником сказу здебільшого відбувається через покуси дикими м'ясоїдними тваринами.

Оздоровчі заходи у неблагополучних пунктах Білоцерківського району Київської області проводилися на основі чинної Інструкції про заходи щодо боротьби зі сказом тварин (Наказ від 15.03.1994 р. №5).

Після лабораторного підтвердження діагнозу на сказ, згідно рішення Державної надзвичайної протиепізоотичної комісії при районній державній адміністрації, встановлювали карантин у неблагополучному населеному пункті.

Оздоровчі заходи здійснювалися згідно затвердженого комплексного плану заходів стосовно ліквідації даної хвороби та попередження появи нових випадків захворювання тварин на сказ. Даний комплекс заходів враховував епізоотологічні особливості сказу, епізоотичну ситуацію та ризик повторного виникнення захворювання. Робота із ліквідації спалахів сказу проводилася на високому професійному рівні й повторних випадків захворювання тварин у оздоровлених населених пунктах не було відмічено і відповідно діючої Інструкції було знято карантин.

Для покращення епізоотичної ситуації зі сказу тварин, державна служба ветеринарної медицини проводить профілактичні щеплення тварин при даному захворюванні, які є ефективним заходом боротьби та профілактики за цієї хвороби (Табл. 2).

Таблиця 2 – Дані щодо проведення профілактичного щеплення проти сказу у Білоцерківському районі Київської області станом на 01.10.2022 року.

Вид тварин	Кількість зареєстрованих тварин	Кількість щеплених тварин
Коти	9325	2962
Собаки	13455	4305
Інші види тварин	–	0
Разом	22780	7267

Згідно даних таблиці 2, кількість щеплених тварин є значно меншою ніж зареєстрованих державною службою ветеринарної медицини, що свідчить про неточний облік тварин, яких утримують власники та небажання деяких із них громадян піддавати тварин щепленню.

Сказ на території Білоцерківського району реєструється постійно упродовж останніх 10 років. Природним резервуаром сказу на території даного району є лисиці, найчастіше уражуються захворюванням коти, собаки, а також велика рогата худоба. Оздоровлення неблагополучних пунктів проводять згідно діючої Інструкції про заходи щодо боротьби зі сказом тварин що є ефективним.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Makovska I.F., Nedosekov V.V., Kornienko L.E. Retrospective study of rabies epidemiology in Ukraine (1950–2019). Theoretical and Applied Veterinary Medicine. 2020. 8(1). P. 36–49.
2. Ярчук Б.М., Довгаль О.В., Тирсін Р.В., Тирсіна Ю.М. Епізоотична ситуація та епізоотологічні особливості зі сказу тварин на території Білоцерківського району. Наук. вісник вет. медицини: зб-к. наук. праць. Біла Церква: БНАУ, 2015. Вип.1. С. 63–65.
3. Epizootological and epidemiological aspects for rabies in Ukraine for the period from 1999 to 2018, Vet. Sci/ L.E. Kornienko et al. Technol. Anim. Husb. Nat. Manag. 2019. Vol. 3. № 3. P. 90–109.
4. Микуляк М.Я., Якобчук З.В. Сказ: загальна характеристика, профілактика та методи боротьби. Вет. медицина України. 2014. № 2. С. 30–31.

УДК 636.09:616.9/.95.422:619

ПАНТЕЛЕСНКО О.В., аспірантка

ЦАРЕНКО Т.М., канд. вет. наук, доцент

Білоцерківський національний аграрний університет

ВПЛИВ ЕКОЛОГО-КЛІМАТИЧНИХ ТА ФІЗИКО-ГЕОГРАФІЧНИХ ФАКТОРІВ НА ПОШИРЕННЯ КЛІЩОВИХ БОРЕЛІОЗІВ

Встановлено залежність поширеності кліщового бореліозу у собак на різних географічних територіях від природно-кліматичних умов та ландшафтів притаманних території України. Частіше кліщовий бореліоз у собак зустрічається в лісостеповій природній зоні та зоні широколистяних лісів – від 1,0 до 1,2 випадків за рік. Також встановлено, що кліщовий бореліоз частіше реєструється на територіях з валовим зволоженням ґрунту від 500 мм до >650 мм, помірною середньорічною температурою повітря від 6°C до 8°C та температурою поверхні ґрунту 22–24°C і становить 0,8–1,2 випадки за рік. Середньорічні показники поширеності кліщового бореліозу у собак на території України мають статистично значущу різницю ($p < 0,001$), яка пов'язана із типами природних зон та кліматичними показниками: середня температура поверхні ґрунту, валове зволоження ґрунту та середня температура повітря за рік.

Ключові слова: Лайм-бореліоз у собак, географічне поширення, природно-кліматичні фактори, вологість, температура.

Організм собак чутливий до багатьох збудників, які переносяться іксодовими кліщами, включаючи *B. burgdorferi sensu lato* – групу спірохет, що викликають кліщовий бореліоз (синоніми: Лайм-бореліоз, хвороба Лайма). Собаки частіше ніж люди контактують з природним середовищем, кліщами і частіше піддаються впливу збудників хвороби Лайма. В деяких дослідженнях, собак використовували як «маркери» для визначення ендемічних осередків хвороби Лайма [1, 2]. Досвід вивчення Лайм-бореліозу (ЛБ) в США та Європі вказує на географічні відмінності поширення цієї хвороби, що залежить від різних еколого-кліматичних